

Hezkuntza adierazpena:

EUSKAL HERRIKO HEZKUNTZA AURRERA BEGIRA: Elkarrekin, guztiontzako hezkuntza-eredu hobe baten alde

Mundua astindu du COVID-19ak eta baita Euskal Herria ere. Gizarteko arlo asko ukitu ditu, eta baita hezkuntza ere. 2020ko udaberriaz geroztik konfinamendua, kontingentzia-planak eta protokoloak nagusitu dira ikastetxeetan, aisialdian, hezkuntza ez formalean eta herrietan. Horrek denon egunerokotasunean eragin du: lan egiteko moduan, erlazionatzeko moduan eta bizitzeko eran. Ziurgabetasun-egoera ekarri du eta ikasturte hasieran ohiko gaiei eta kezkei lekua eta denbora kendu diete protokoloek, hartu beharreko neurriek eta kezka berriek.

Azken hilabeteetan osasuna erdigunean kokatu da eta neurriak osasuna bermatzera bideratu dira. Ekonomia ere aintzat hartu da, eta neurriak hartu dira hark hondoa jo ez dezan. Orain, hezkuntzaren garaia da. Osasunaren eta ekonomiaren aldamenen kokatu behar da hezkuntza, neurriek eta protokoloek hezkuntza-irizpideak ere aintzat har ditzaten. Orain arte esku artean genituen aldarrikapenak, proiektuak eta proposamenak mahai gainean jarri behar ditugu berriro. Horixe da **Hik Hasik** luzatu nahi duen mezua. 25 urte bete ditu **Hik Hasik** eta aurrera begira, Euskal Herriko hezkuntza elkarrekin garatzeko mezua luzatzen du, guztiontzako hezkuntza-eredu hobe baten alde jardun dezagun.

Euskal Herriko hezkuntzak unea du aurrera begira jarri eta eraldaketa sakona egiteko. Nor bere lubakian gotortu beharrean, guztiona eta guztiontzako hezkuntza-eredu hobe baten alde elkartzeko unea da. Eta hori eragile guztien parte-hartzearekin egin behar da. Erronka handiak ditugu aurrean: osasun-krisi larri bat elkarrekin gainditzeaz gain, hezkuntza-eredu publiko, propio eta bateratzailea eraiki behar dugu; gizarte kohesioa erdietsiko duen kultura-eredu berri bat behar dugu, eta aldi berean aniztasunari lekua egingo diona; iraunkortasuna eta trantsizio ekosoziala ardatz izango dituen; haur eta gazteak euskaldun eleaniztun bilakatu behar ditugu; haiek balio egokietan hezte eta konpetentziak garatzen laguntzea funtsezkoa da, ikuskera propioa izan dezaten eta egungo gizartea hobetzeko gai izan daitezen.

Aurrerapauso hori egiteko, gaur egun hezkuntzan diharduten eragile guztien lanaren aitortzatik abiatu behar da; dela egungo eskola publikoak, dela ikastolak, dela gizarte ekimeneko ikastetxeak, dela eskola libreak, direla aisialdian diharduten eragileak, direla sindikatuak, direla udalak, direla Hezkuntza Sailak. Guztien ekarpenak hartu behar dira aintzat, sare eta lurralde guztietako irakasleena, baita ikasle, guraso eta tutoreena, zerbitzuetako langileena eta, oro har, hezkuntza komunitatea osatzen duten pertsona ororena ere. Bakoitzaren esparrua eta aniztasuna errespetatuz, hezkuntza-jarduera guztien **oinarriak** berriro eta bateratu behar ditugu, elkarrekin aurrean ditugun erronkei behar bezala erantzuteko. Osasun-krisi honek inoiz baino ageriago utzi du aurrera egitekotan elkarrekin egingo dugula.

Hortaz, hezkuntza berrirako behar ditugun oinarri bateratuak adosterakoan, hiru ardatz hauek garatu beharko dira, gutxienez:

1. **Komunitatean eta komunitaterako hezi:** heziketa herri baten testuinguruan gertatzen da, nagusiki familian, eta eskolak eta aisialdiak ere berebiziko garrantzia du. Beraz, batetik, jendarteak heziketaren ardura bere gain hartu behar du; eta bestetik, jendarte horrek bateratuago aritu behar du, elkarrekiko konfiantzan eta elkarzaintzan oinarrituta. Horrela, hezkuntza-eragileek lankidetzan aritu behar dute, herriko hezkuntza planak adostu eta egikaritzeko. Horrez gain, euskal komunitate zabalaren partaide gisa hezi behar dugu, ikuskera propioarekin Euskal Herriko mundura begira.
2. Gure haur eta gazteak **bizitzarako hezi** behar ditugu; beraz, **heziketarako kritiko eta askatzailea** behar du izan, eta haur bakoitzari **osotasunean garatzen** lagundu behar zaio, den hori errespetatuz betiere. Ildo horretatik, *Herri hezitzailearen* filosofiari jarraiki *Oinherri* elkarteak adostu zituen **balioak** aldarrikatzen ditugu. Aldi berean, bizitzako **lehen urteen garrantzia** aintzat hartuta, konfiantzazko ingurune goxoa eskaini behar zaie haurrei. Bizitzarako hezteak, halaber,

naturarekin bat heztea eta iraunkortasunerako gaitasun ekosoziala garatzea esan nahi du, hori izango delako edozelako pandemien prebentziorik onena.

3. **Herritar euskaldun eleaniztunak** sortu behar ditugu. Horretarako, mantentze eta murgiltze ereduak dira bide, eta herriko askotariko eragileak bidelagun. Euskararekin batera, euskal kulturaren transmisioa eta sormena sustatzea ezinbestekoa da. Horretarako baliabideak jarri egin behar dira, premien arabera baliabideak.

Hiru zutabe horietan oinarrituriko ERALDAKETA sakonak gauzatzeko, ordea, lehenik Espainiako eta Frantziako estatuetatik jaso dugun hezkuntza sistema horiek eragiten dizkiguten oztopoez ohartu behar dugu: sareen arteko zatiketa, hezkuntza esparruen arteko banaketa, burokratizazioa eta urruneko antolaketa, autonomia falta eta berdintasunik eta kohesiorik eza kalitatezko hezkuntzarako oztopo eta traba dira.

Orain inoiz baino gehiago, osasun-krisiak nabarmen utzi duenean hezkuntzan eraldaketa sakona behar dugula, zutabeak finkatzeko garaia dugu, beste era bateko **antolaketa eredu behar dugu: sistema publiko edo komunitario baterazlea, anitza, parte-hartzailea eta inklusiboa izango dena**. Ezaugarri hauek izan beharko ditu: Euskal Herri osorako pentsatua eta artikulatua eta, era berean, gertuko kudeaketan oinarritua izango dena; Europako hainbat eredu jarraiki, **ikastetxeei autonomia** emango diena, bai barne-antolaketari bai arlo pedagogikoari dagokienean, beren hezkuntza egitasmo propio indartsu eta ilusio sortzailea gara dezaten. Hezkuntza komunitateko kideen arteko konfiantza eta zaintza erdigunean izango dituen, eta **hezitzaile eta irakasleen prestakuntza egokitua itsasargi izango duena**, bereziki aipatutako hiru oinarrien lanketari dagokionez, eta baita **zuzendaritza-taldean** egonkortasunez arituko direnena ere.

Hezkuntza sistema berria eraginkorra izan dadin, **finantziario egokia** beharko du, noski, hezkuntzak gizaratean duen garrantziaren arabera eta **hezkuntza-premiei** erantzuteko behar bestekoa; hau da, Europako eredu ditugun herrialdeen parekoa (5 urteko epean, BPGren % 6ra iristea, gutxienez). **Aniztasunaren eta aukera-berdintasunaren printzipioak** bete daitezten, honakoa bermatzeko moduan erabili beharko da: edonor aukera berdinetan matrikulatu ahal izatea, aipatutako hezkuntza-sistema publiko anitz baterazle horretako edozein ikastetxetan. Ikaskuntza jarduera kalitatezkoa gerta dadin bermatzeko, hezitzaile/ikasle ratioak egokiak izan behar dira.

Horrenbestez, adierazpen honekin bat egiten dugunok:

Zera eskatzen diegu...

- **Hezkuntza eragileei**: Euskal Herrirako hezkuntza sistema komunitario baterazlearen alde lan egin dezatela, adostasunera iristeko borondatez eta zer-nolako Euskal Herria eraiki nahi dugun jomuga hartuta.
- **Hezkuntza Sailei**: hezkuntza eragile guztien egiazko parte-hartzea eta adostasunaren bidez, behar dugun hezkuntza sistema propioa garatzeko nahitaezko urratsak egin ditzatela eta baliabideak eskaini ditzatela.
- **Udalei**: udalerriko haur eta gazteen hezkuntza beren berezko zeregintzat har dezatela, eta herriko hezkuntza eragile guztiekin lankidetzaren emankorrari bide eman diezaiotela, harik eta Udako Hezkuntza Plan bat elkarrekin adostera eta garatzera iritsi arte.

Konpromiso hau hartzen dugu: gure eremuan, udalerrian eta Euskal Herriari begira lan egingo dugula, eragile, ikastetxe, sare eta gizabanako guztien artean konfiantza eta lankidetzaren sustatzeko, euskal hezkuntzak aurrean dituen erronkei erantzuteko norabide berean egin behar baitugu denok arraun.